

КТ ОБСТЕЖЕННЯ ЛЮДЕЙ ТА ДОМАШНІХ ТВАРИН З ДЕГЕНЕРАТИВНО-ДИСТРОФІЧНИМ ПРОЦЕСОМ ШИЙНОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА. ВТОРИННИЙ (ПРИДБАНИЙ) СТЕНОЗ ХРЕБЕТНОГО КАНАЛУ

Чеботарьова Г. М., к.м.н., доц., e-mail: a.m.chebotareva@gmail.com

Національний університет «Одеська політехніка»

Андреева Т. О., аспірант, e-mail: tamara.andreyeva@gmail.com

Чорноморський національний університет ім. П. Могили

Стоянов О. М., д.м.н., проф., e-mail: anstoyanov@ukr.net

Одеський національний медичний університет

Бакуменко І. К. к.м.н., e-mail: kamelia19631508@gmail.com

Одеська обласна клінічна лікарня

Стоянов А. О. лікар інтерн, e-mail: anstoyanov@ukr.net

Одеський національний медичний університет

Актуальність дослідження. За даними Українського державного науково-дослідного інституту медико-соціальних проблем інвалідності МОЗ України в довіднику за редакцією А. В. Іпатов і співавтори, (Дніпро, 2021), «Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2020 рік», населення Одеської області налічує майже 2,4 млн. людей; із них майже 1,9 млн. відносно дорослого населення та 1,4 млн населення працездатного віку (за винятком осіб 16–17 років станом на 01.01.2020 року, Одеська область, яка у 2020 році приєдналася до регіонів, у яких переважають особи з інвалідністю II групи, випередила лідерів попереднього року. Питомавага осіб з інвалідністю в Одеській області досягла 49,1 %. Тобто, майже половину серед усіх визнаних особами з інвалідністю у 2020 році.

У структурі первинної інвалідності серед дорослого населення в Україні у 2020 році хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини склали 14,2% (13,8 % у 2019 році), а серед осіб працездатного віку – 14,6 % (14,3 % у 2019 році).

Найвищі показники первинно визнаних особами з інвалідністю I А групи внаслідок хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини у розрізі областей України у 2020 році (у %) зареєстровано в Одеській областях – 0,6 %.

Аналіз показників інвалідності внаслідок неврологічних захворювань засвідчує, що за низкою захворювань спостерігається зменшення абсолютних показників первинної інвалідності, що на фоні зменшення кількості населення без суттєвих змін, можливо це пов'язано із карантинном, що був у країні, здебільшого допомога надавалась дистанційно. Отже, цей рік дасть змогу більш достовірно оцінити вплив пандемії COVID-19 на показники первинної інвалідності [1].

Важливим в клініці захворювань сполучної та зв'язкової тканини, що змінюються на тлі дегенеративних змін хребта та виявлення вторинного стенозу є: захворювання хребта-спондиліоз, остеохондроз, спондилоартроз, травми і посттравматичні ушкодження хребта, гематоми, пухлини, спондилолітез, ускладнення після операцій на хребцях і інші. Виділяють придбаний не дегенеративний (результат ускладнень деяких захворювань або травм) і дегенеративний стеноз хребетного каналу (в результаті дистрофічних процесів від деяких захворювань). Вивчення взаємозв'язку анатомо-фізіологічних особливостей будови хребетного каналу у домашніх тварин з проявами дегенеративно-дистрофічного процесу, ускладненнями в вигляді деформації шийного лордозу, кіфотичними змінами, стенозом спинномозкового каналу, компресією та ущільненнями спинного мозку, корінців, гангліїв, венозних сплетінь, тощо, дає підставу думати, що процеси які протікають в шийному відділі хребта (ШВХ) у різних видів ссавців значно відрізняються, але мають і багато спільного [2].

Метою досліджень являється проведення ретроспективного аналізу КТ знімків ШВХ у людей з дегенеративно-дистрофічним процесом ШВХ. Порівняти стенотичні зміни ШВХ на тлі міжхребцевого остеохондрозу у людей та різних видів тварин, різних вагових категорій, виявити органічні зміни в хребцях шиї при дегенеративно-дистрофічному процесі із проявами стенозу структур спинномозкового каналу.

Основні матеріали досліджень. Методом обстеження для об'єктивності і ефективності дослідження була вибрана комп'ютерна томографія (КТ) шийного відділу хребта людей (n=65) на протязі 2018-2021 років та домашніх тварин (n=75). Віковий період пацієнтів включених в вибірку склав: чоловіки від 29 до 65 років, жінки – від 20 до 65 років. Середній вік у чоловіків склав – $41,5 \pm 5,4$ роки, у жінок - $41,5 \pm 4,9$ років. Вік усіх обстежених тварин коливався від 1 до 14 років. Середній вік склав: у котів $6,2 \pm 2,6$ років ($43,4 \pm 6,3$ роки - з перерахунком на вік людини); собак, вагою до 20 кг – $5,8 \pm 2,8$ років ($40,6 \pm 5,2$ років); собаки вагою від 20 кг - $6,5 \pm 4,8$ років ($45,5 \pm 7,0$ років). Перерахунок проводили згідно даних Крістіан Йейтс та ін. (2020) [4].

Хворі скаржилися на слабкість у руках (48-73,8%) осіб, з них слабкість в одній руці відзначали (14-21,5%) людей, в обох руках (34-52,3%). Оніміння в руках відзначали (30-46,1%), міалгії – (15-23,1%), м'язові атрофії (14-21,5%), зміни ходи – (12-18,5%), слабкість у ногах – (13-20), 0%), фасцикулярні посмикування – (2-3,1%) осіб.

Проведено розрахунки середнього показника ширини спинномозкового каналу у людей (n=65), визначено, що у чоловіків такий показник менший, тому і стенотичні зміни ШВХ зустрічалися на 14 % частіше, чим у жінок,. Згідно коефіцієнта Павлова-Торга виявлений стеноз ШВХ у 75 % випадків всіх обстежених. За видовими показниками у тварин, масову частку стенотичних змін спинномозкового каналу ШВХ за коефіцієнтом стенозу Павлова-Торга виявлено: у собак великих порід 25 осіб (n=33) 75,8%, у собак до 10 кг-5 осіб (n=28) 17,9%, у котів ні у однієї особи (n= 14), що абсолютно співпадало з клінічною картиною. У котів, дрібних порід собак і собак вагою менше 10 кг стенозу спинномозкового каналу ШВХ майже не виявлено.

Висновок. Порівняльна характеристика дегенеративних змін в хребцях шиї людей та дрібних домашніх тварин, міжхребцевих дисках, міжхребцевих суглобах, морфометричні розміри тіл хребців у різних видів ссавців для визначення нових етіопатогенетичних факторів розвитку міжхребцевого остеохондрозу у людей.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних експертних комісій України за 2020 рік. Аналітико-інформаційний довідник Медико-соціальна експертиза. https://ndimspi.com/wp-content/uploads/StatDovinyk_za2020.pdf. (дата звернення 29.11.2022) Назва з екрану.

2. Міжнародний центр нейрохірургії, Дегенеративні захворювання хребта - стеноз каналу хребта. <http://www.neurosurgery.com.ua>; <https://garvis.com.ua/stenoz-pozvonochного-kanala> (дата звернення 29.11.2022) Назва з екрану.